

Panorama

Aktivisti pretjerali u borbi za klimatske promjene

Kakva zaštita planeta, to je barbarski čin i nasilje nad kulturom

Bacanje juhe od rajčice i pirea od krumpira na djela Van Gogha i Moneta ne odobravaju sociolozi, konzervatori, povjesničari umjetnosti...

Dijana Jursić

Misle li doista "klimatski aktivisti" da štite zemlju tako da barbarski uništavaju umjetnička djela velikana poput Van Gogha i Moneta, koji su sastavni dio zapadne civilizacijske baštine? Po čemu se to oni razlikuju u brizi za planet od pijanih i dokonih turista koji uriniraju na javnim površinama u Dioklecijanovoj palači te od domaćih i stranih tajkuna i drugih moćnika koji devastiraju naše nacionalno blago, more i osobito prostor uz obalu? Zar je nesretni Van Gogh, koji je svoj život tragično skončao mlad, gladan, bolestan i nepriзнat, kriv za zagađenje i uništavanje Zemlje da njegovi slavni "Suncokreti" trebaju biti meta bijesnog ispada sitih aktivistica? Monetove "Stogove sijena" aktivisti su u Njemačkoj, pak, gadali pire-krumpirom i tako su na djelo impresionista koji je za života bio očaran svjetlom, lopočima i svojim prekrasnim cvjetnim vrtom ispljunuli vlastitu tamu i blato... Destrukcijom se ne štiti planet i u konačnici nije li isto uništavati Zemlju i kulturnu baštinu?

Anticivilizacijski i uvredljivo

Posljednjih mjeseci meta klimatskih aktivista su umjetnička djela u Europi. Nakon što su prije desetak dana aktivistice organizacije Just Stop Oil juhom od rajčice zalile jednu od najslavnijih slika na svijetu "Suncokrete" Vincenta Van Gogha, u Nacionalnoj galeriji u Londonu, Phoebe Plummer (21) gnjevno je izgovorila: "Što vrijedi više, umjetnost ili život?" Vrijedi li više od hrane? Više od pravde? Je li vas više briga za zaštitu slike ili zaštitu našeg planeta i ljudi? Kriza zbog troškova života posljedica je naftne krize, gorivo je nedostupno milijunima gladnih obitelji..." Remek djelo nastalo 1888. zaštićeno je staklom, pa je slika, srećom, neoštećena, dok je okvir slike pretrpio manja oštećenja. Van Goghova slika je jedna od sedam slika suncokreta koje je stvorio 1888. i 1889., od kojih je pet izloženo u galerijama i muzejima diljem svijeta. Slike suncokreta su inače među najživotopisnijim i najomiljenijim Van Goghovim djelima. Prije nego što su se zalijepile za zid ispod umjetnine aktivistice su skinule jakne kako bi otkrile natpis "Just Stop Oil". Ubrzo ih je uhitila policija. U nedjelju je pak dvoje aktivista iz udruge Letzte Generation za bor-

JUST STOP OIL/HANDOUT VIA REUTERS

JEDNA OD NAJSLAVNIJIH SVJETSKIH SLIKA Prije 10-ak dana aktivistice organizacije Just Stop Oil zalile su "Suncokrete" Vincenta van Gogha u Nacionalnoj galeriji u Londonu

UDRUGA LETZTE GENERATION Dvoje aktivista u njemačkom muzeju bacilo je u nedjelju pire-krumpir na sliku Claudea Moneta

bu protiv klimatskih promjena u njemačkom muzeju bacilo pire od krumpira na sliku Claudea Moneta. Ubrzo ih je privela policija. "Stogove sijena" nisu uspjeli oštetiti jer je i Monetova slika zaštićena staklom. U udruzi kojoj aktivisti pripadaju ne vide ništa sporno u njihovu činu. Dapače, u videozapisu su objavili: "Mi od Moneta činimo pozornicu, a od javnosti publiku. Ako je potrebno sliku prekriti pire-krumpirom ili juhom od rajčice kako bismo podsjetili na to da nas fosilna goriva ubijaju, onda ćemo vam dati pire-krumpir na slici".

Je li anticivilizacijski čin zaljevati juhom ili prekriti pireom slike Van Gogha i Moneta kako bi se potaknula pozornost na klimatske promjene umjesto primjerenijih načina protestiranja za zaštitu planeta?

Povjesničarka umjetnosti dr. sc. Željka Čorak i redovita članica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti uzvraća:

– Naravno da je to najgrublji protucivilizacijski čin jer ono što nam čine klima i svemirski uvjeti našim insuficijentnim zlim djelovanjem, ovakvi aktivisti samo ponavljaju uništavanjem umjetničkih djela. Uništavati Zemlju ili umjetnička djela dođe vam na isto. Na taj način se zaista ne priziva svijest o zaštiti planeta, nego se samo izaziva medijska pažnja – govori akademkinja.

Pitamo je i po čemu se razlikuje pokušaj uništavanja umjetničkih djela od turista koji uriniraju na javnim površinama u Dioklecijanovoj palači?

– Ni po čemu se ne razlikuju. To je samo hepening, struktura tog čina je jednako razorna kao što je razorno ono što se Zemlji čini i protiv čega se ti navodni borci bore. Svetogrđe je bilo kakav takav destruktivan čin, zaliti, primjerice, juhom zid Dioklecijanove palače je također svetogrđni čin. To je samo jedan kult, kult izazivanja pažnje medija. Takve su stvari za najtežu osudu – zaključuje Čorak.

Njezin kolega Joško Belamarić, znanstveni savjetnik u Institutu za povijest umjetnosti i dugogodišnji konzervator, kaže:

– Na fenomen nasilja nad kulturom potrošeni su hektolitri tinte. Vandalizam je jedan od najvećih ljudskih paradoksa: uništavamo ono što nas definira kao ljude. Kao što kaže Alexan-

“

Pokušaj uništavanja umjetnina ni po čemu se ne razlikuje od uriniranja u Dioklecijanovoj palači. To je samo hepening

Željka Čorak,
akademkinja

“

Vandalizam je jedan od najvećih ljudskih paradoksa: uništavamo ono što nas definira kao ljude i razaranju dajemo smisaono objašnjenje

Joško Belamarić,
povjesničar
umjetnosti

der Demandt u izvanrednoj knjizi "Vandalizam" (u prijevodu Nikice Petraka u izdanju Antibarbarusa), filozofi i antropolozi stoje tu pred težim pitanjem nego što je objašnjenje nasilja prema ljudima. Uz "besmisleno" uništavanje, postoji čitava povijest pokušaja da se razaranju dade smisaono objašnjenje. Ne pomaže što ćemo kazati da su geste poput ovih koje nabrajate infantilne, barbarske, uvredljive za zdrav razum... Moje

je pitanje, međutim, što mi čini-mo baštini, koju ne vidimo kada, na primjer, sliježemo ramenima pred činjenicom da smo nedavno imali 826.948 zahtjeva za legalizaciju nezakonite gradnje u državi koja više nema ni četiri milijuna ljudi. A u mojem poimanju identitet jednog naroda očituje se prije svega načinom kojim koristi vlastitu baštinu. Eto, to mi prvo pada na pamet kada me pitate što mislim o Monetu kojega su "klimatski aktivisti" poprskali pireom od krumpira – uzvraća Belamarić.

To neće potaknuti promjene

Sociolog dr. sc. Dražen Šimleša, voditelj Centra za istraživanje integralne održivosti i održivog razvoja Instituta Ivo Pilar, jednom je lijepo rekao da su globalni klimatski skupovi jalovi i obično se svode na kozmetičku sanaciju. Usporedio ih je s nemarnim odnosom prema zdravlju, dodajući da kada bismo se prema vlastitom tijelu odnosili kao što se svjetski lideri odnose prema klimatskim promjenama, to bi bilo kao da nakon što nam dijagnosticiraju tešku bolest, naš glavni korak bude odlazak na frizuru. No, to ne znači da podupire aktiviste koji se obrušavaju na umjetnička djela.

– Ako je to jedino rješenje da alarmiramo ljude o klimatskim promjenama, onda smo kao aktivisti gadno nadrapali. Ne, to nije rješenje, niti će to ljude potaknuti da budu aktivniji što se tiče bilo kojeg problema. Primjereniji način borbe bila bi edukacija, primjeri dobre prakse da se vidi da nam aktivan odnos prema klimatskim promjenama može donijeti kvalitetniji život. I, naravno, potpora države, koja nije na visokoj razini, da se javnim novcem financira tranzicija prema obnovljivijem i održivijem društvu. To su ta tri različita pravca koji nas vode prema istom cilju, a ovakvi oblici privlačenja pozornosti i destrukcije ne vidim u kojem će to paralelnom svemiru nekoga potaknuti da se počne baviti klimatskim promjenama – govori Šimleša.

Dodaje da države toj temi pristupaju s figom u džepu i umjesto da se pokrenemo prema društvu koje je sposobno adaptirati se na klimatske promjene, mi stalno činimo korak naprijed, a dva natrag. To možda može, kaže, mlađe ljude učiniti bijesnim, ali neće nas ovakve reakcije aktivista pomaknuti ni prema čemu boljem. Šimleša je, kao i ostali sugovornici, itekako svjestan da i u Hrvatskoj bezočno uništavamo kulturnu baštinu i prostor.

– To će nam doći na naplatu kad-tad, ne možemo se na taj način odnositi prema našoj baštini i resursima. Sve što radimo ekosustavima kad-tad doći će na naplatu, samo nam je sreća što je Hrvatska prema svom biološkom kapacitetu iznimno bogata država, ali, nažalost, ne primjećujemo sve ono negativno što radimo u prostoru. To je dokaz koliko smo nesposobni nacionalno bogatstvo iskoristiti za opći boljitak i sačuvati ga za buduće generacije. To će nam prije ili kasnije doći na naplatu, ne možemo se tako odnositi prema našoj baštini i resursima – zaključuje Šimleša. ●

Večernjakov kviz

Koliko znate o Pablu Picassu

Tko je Henrietta Théodora Marković i otkud su gospođice?

1. Pablo Picasso, španjolski slikar, grafičar, kipar, keramičar i scenograf rođen je na današnji dan 1881. godine. U kojem gradu?

- a) Barceloni
- b) Málagi
- c) Madridu

2. Uz Georges Braquea Picasso se smatra pokretačem novog likovnog pravca nazvanog...?

- a) nadrealizam
- b) dadaizam
- c) kubizam

3. Pod utjecajem Cézannea, Matissea i Ingresa, Picasso je 1907. godine naslikao jednu od svojih najpoznatijih slika na kojoj su gospođice iz kojeg grada?

- a) Parisa
- b) Avignona
- c) Lyona

4. Što u ruci drži dječak na slici iz 1905. godine, iz Picassove "ružičaste faze"?

- a) cvijet
- b) nož
- c) lulu

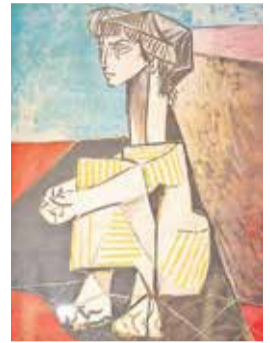
5. Na kraju te "ružičaste faze" Picasso je naslikao i portret američke književnice s kojom se sprijateljio po dolasku u Pariz. Kako se ta spisateljica, poznata po okupljanju pariške kulturne elite, zvala?

- a) Gertruda Stein
- b) Marguerite Duras
- c) George Sand

6. Kako se naziva faza u Picassovu stvaralaštvu nakon samoubojstva prijatelja, slikara i pjesnika Carlesa Casagemasa?

- a) modra
- b) žuta
- c) crna

7. Picasso je za španjolski paviljon na Međunarodnoj izložbi naslikao slavnu sliku potaknut, uz ostalo, i fo-

tografijama zračnih napada na jedan baskijski grad. Koji?

- a) Kordobu
- b) Granadu
- c) Guernicu

8. Pod kojim je umjetničkim imenom poznatija Henrietta Théodora Marković, francuska fotografkinja hrvatskoga podrijetla, jedna od Picassovih muza?

- a) Mary Taar
- b) Dora Maar
- c) Genevieve

9. Tijekom Prvog svjetskog rata Picasso se preselio u Rim i radio kao dizajner. Tu je upoznao prvu suprugu, plesačicu Olgu Koklovu. Kako se zvala njegova druga i posljednja supruga?

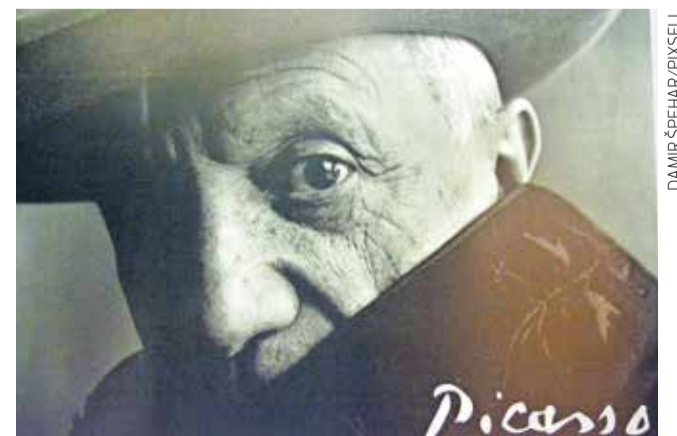
- a) Elinor Roshas
- b) Jacqueline Roque
- c) Emilia Bouret

10. Kako se zove njegova najmlađa kći, poznata dizajnerica nakita koja je lansirala i nekoliko popularnih parfema?

- a) Paloma
- b) Irina
- c) Maria

Ivica Beti

4.c, 5.a, 6.a, 7.c, 8.b, 9.b, 10.a
Točni odgovori: 1.b, 2.c, 3.b,

OTAC KUBIZMA Ostavio je za sobom opus od čak 50 tisuća djela – slika, skulptura, keramike i drugih radova koje je potpisao